

Franckesche Stiftungen zu Halle

Honores In Theologia Svmmos Viro Svmme Reverendo Et Doctissimo Ioanni Frider. Christoph. Graeffe Philos. Doctori Et Art. Liberal. Magist. Ecclesiae ...

Pott, David Julius

Helmstadii, [1796?]

VD18 13280759

§. XV Peroratio.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-203155

§. XV

Peroratio.

Sic igitur auctor noster omnem malorum labem, qua genus humanum vexatur, ex nimia rerum altiorum captatione, et e luxuria inde oriunda, deriuare conatus est. Et quis quaeso hanc sententiam, quae cum hodierna, qua sensuum in hominem saeva tyrannis summo rationis arbitrio et imperio nondum subacta pro communi malorum fonte habetur, facillime conciliari potest, ineptam et absurdam vocare aufit?

In nisa isto, omnibus hominibus communi, ad res et virtutes altiores, imo diuinas pertingendi, quem auctor reprehendit, et pro malorum fomite declarat, praecipua quidem cernitur hominis dignitas, quippe quo duce ad finem naturae humanae excolendae propositum, ut vltimae boni verique in nobismet ipsis positae leges vbiq̄ue dominantur, contendimus; sed auctori nostro de rerum altiorum cognitione, qua vel ipse mali curiositas in hominum animis excitabatur, quaeque, relicta primitiua simplicitate, ad luxuriam abutebantur, sicque rotae velut Ixionae alligabantur, qua circumacti perpetua et inexplebili rerum, ad altiores quasi vitae delicias pertinentium, cupiditate discruciantur, sermonem esse, supra satis ostendisse nobis videmur. Sic igitur illa rerum altiorum captatio, sensu eo, quo noster eam re-

pre-

prehendit, ad luxuriose viuendi libidinem prope accedit.

Quatenus vero hanc ipsam luxuriam pro maiorum, homines vrgentium, fomite, carmine suo declarat, quis sententiae eius veritatem in dubium vocare aufit, cum, mutatis nominibus, et de seculo nostro fabula narrata videatur, quod si luxuriam, et delicatius vitae genus, spectaveris, quod vrbes potissimum celebriores tantum non omnes veluti pestis inuasit, vix seculi ferrei, licet sapientiae auro obducti, nomine dignum iudicari potest. Et hodie ibi luxuriae et diaetae nefandae nepotes ex sapientiae arbore propullulant, quas, tantum abest, vt falce quam primum amputemus et refecemus, vt eas potius vna cum verae sapientiae furculis laete excrescere et efflorescere, hisque succum subtrahere sinamus. Bellorum quidem crudelitate et calamitate vix quicquam foedius et damnosius excogitari potest; at profecto

saevior armis

Luxuria incubuit

generi humano. Externarum deliciarum contagione, dapum largarum et saliarium, conuiuiorum intempestiuorum et ad multam noctem productorum insania, animi vires hebetantur, corporis vel tenacissimi nerui soluuntur, mors praematura arcessitur, et tanquam tetra peste, quae in tenebris grassatur, hominum

minum

minum genus imminuitur. Quid? quod blandis iisque calamitosis luxuriae irritamentis sopita gloria in infamiam conuertitur, et intemperantiae impura lue dignitas humana atteritur, et omne virtutis studium sensim infringitur, languescit, perit!

Sed quis nouum huiusce rei, non ad vnum vel alterum, sed ad societatem hominum pertinentis, morem ac ordinem inducere aufit? Nonne ad hunc finem obtinendum quasi opus esset concilio, ex toto genere humano conuocato, quo pristinam frugalitatem et continentiam, quae in desuetudinem abiit, in locum hodiernae luxuriae surrogandam esse, vnanimi consensu decerneretur? At vero haec obiectio nil aliud, quam effeminatae inertiae latibulum, et somnolentiae in agendo perquam molle puluinar! Ita potius age, ac si eiusmodi concilio interfuisses, quod praeside conscientia et sensu morali semper in animo cuiusuis conuocatum et praesto adsit, necesse est. Noli semper imitari alios, sed ex bono cordis thesauro potius noua deprome ipse, et ad imitandum, seu potius efficiendum, propone. Non solus relinqueris!

Sed

Sed iam e diuerticulo, in quod, pace lectorum, excurri, reuertens, transeo ad id, cuius causa haec, pro officii ratione, praefatus sum. Nimirum M. IOANNES FRIDERICUS CHRISTOPHORUS GRAEFFE, ecclesiae ad S. Nicolai Goettingensis Pastor, modeste petit ab ordine nostro theologico, vt Doctoris theologiae dignitatem et iura ipsi decerneret. Voluntati eius lubenter ordo nolter gratificatus est, siquidem hunc Virum, muneris honorifici dignitate, eruditionis copia et de religionis nostrae doctrina commendanda, et ad vitae vltim felicitate conuertenda promeritis conspicuum, praemiis et honoribus, quorum impertiendorum potestas nobis est, dignissimum iudicauit. Qui tamen, quamuis scriptorum suorum praestantia et fama viris eruditus dudum notus, quo magis adhuc innotescat legentibus, laudibusque nostris fidem faciat; subiungimus hic, pro more maiorum, quem de vitae, studiorumque, quam sequutus est, ratione ipse conscripsit libellum hunc:

Ego, IOANNES FRIDERICUS CHRISTOPHORUS GRAEFFE, natus sum Gottingae, anno seculi LIV. a. d. XV. Febr. Parentes habui optimos, honesto loco natos, quibus neque fortuna, neque optio, si data fuisset, eligere potuisset meliores. Patre genitus sum IOANNE CHRISTOPHORO GRAEFFE ciue Goettingensi; matre *Charlotta*, e gente *Steinmeyeria*. Vterque parens probitate, animi candore morumque integritate insignis, optimum vitae exemplum

E

prae-

praebuit, quod intuens semper habebam, quid sequerer. Nihil itaque iis magis cordi fuit, quam vt ad virtutem christianam animus meus fingeretur. Iam nunc etiam saepius ante oculos meos versantur parentes dilectissimi, vt me precibus, institutione, crebro hortatu prosequentes, impellentes, ad verum pietatis sensum, quem ipsi fouebant, perducere omni studio conabantur! Institutionem et disciplinam puerilem patri meo acceptam refero. Quodnam vero vitae genus sequerer, quamue viam ingrederer longo tempore dubius haesi. Cum vero annum vitae agerem decimum tertium, et graecarum latinarumque litterarum elementis in Gymnasio Goettingensi imbutus essem, scientiae victrices discedebant superioresque, firmata et stabilita sententia, Theologiae studium amplectendi. Aetas mea puerilis in eiusmodi quidem tempora incidit, in quibus belli rumoribus, exercituum fremitu, calamitatibus variis regna et vrbes turbabantur; sed quid attinet, ea hic describere amplius, quae tum senserim, cogitarim, fecerim. Sufficit dixisse aetatem meam puerilem inter tantos belli strepitus secundo ac felici cursu effluxisse.

Ingrediens decimum septimum vitae meae annum scholae Goettingensi, hortantibus pluribus, valedixi, vt academicis ciuibus annumerarer. Quotopere mihi arridebat hic nouus cursus, rerum varietate, praeceptorum copia et institutorum multitudine instructus! Nec aliter esse poterat, vt vnusquisque lubens concedet, qui considerauerit, quot quantisque viris academia Georgia Augusta vt semper, sic etiam tum ornata fuerit! Praeceptores, quorum praelectionibus interfui, erant Hollmann, Zachariae, Michaelis, Miller, Walch, quos nunc extinctos

stinctos lugeo, Feder, Meiners, Kaestner, Gatterer, Less, Beckmann et Heyne, quos nunc adhuc viuere et aliis prodesse gaudeo. Quis est, qui hos viros ignoret, quantam gloriam sint suis in rempublicam litterariam meritis, suis ingenii viribus, suis scriptis immortalibus consecuti! His viris, quorum memoriam semper pio et et grato animo prosequendam existimabo, ducibus vti mihi contigit tam esse felici, quibus docentibus et Philosophiae et Theologiae operam dedi. Praecipue vero celeberrimum Heynium audiendum putavi, cum graecarum litterarum amore flagrarem, et una tantum hora peracta statim perciperem, hunc virum esse eum, cuius ex ore, quomodo legendi essent antiquitatis scriptores, quomodo in usum transferendi, quomodo boni et pulchri sensus ex eorum lectione alendi, optime ediscere possem. Huius itaque lateri adhaesi, nullo fere praelectionum genere, quibus philosophiae studiosis tantopere proderat, a me praetermisso. Si qua inest in me dicendi exercitatio, quam mediocrem esse lubens concedo, si qua regularum perspecta cognitio, quibus vti debent, qui auditores concionando mouere volunt, si qua facilitas, boni et pulchri sensus percipiendi et veterum pulchritudines pro virium mearum modulo in meum usum transferendi ac imitandi; haec omnia huius viri institutionibus accepta refero.

Quinque annos in his studiis tractandis consumseram, quibus peractis, anno aetatis meae vigesimo secundo, necessarium putavi, academia relicta alias petere regiones, vt quae forte didicissem rursus iuuenes docerem, eosque in variis scientiarum partibus erudiendos curarem. Feci hoc quod vile putavi, per septem annos, informatoris domestici, vt aiunt, officio ac negotio suscepto. Nunc

hanc nunc illam urbem elegi, quemadmodum sperabam fore, ut nouas regiones videns vel mihi vel aliis plus prodesse possem.

Sed mox aliam vitae conditionem, alium meliorem statum ingressus sum, siquidem b. Chappuzeau Abbas coenobii, Loccum dicti, inter hospitem numerum me recepit. Hoc tempus recordans semper laetitia afficior maxima. Nam plurimum annorum experientia edoctus eram, quot quantisque saepe oneribus premerentur ii, quibus instructoris domestici munus subeundum est, cum et patres et matres, etiam si inter optimos parentes referantur, saepe fluctuantes, incerti, liberis nimis credentes, hoc vel illud postulantes inueniantur. Omnibus his vel iniuriarum vel molestiarum fluctibus ereptum me sentiebam, simulac coenobium Loccum intra suos felices muros me recipiebat. Nunc omne tempus in litteris colendis, in studiis tractandis, in exercitatione et praeparatione curanda consumere poteram! Accedebat locus amoenus, bibliotheca libris optimis instructa, Conuentualium et Hospitum beneuolentia et amicitia, quibus quantopere fuerim exhilaratus, exprimere non possum. Hoc modo anno vno et sex mensibus elapsis, quae Consistorii Regii Hannoueranae rerum sacrarum summae praefecti est clementia, Obernjesam Pastor vocatus salutatus. Factum hoc est anno MDCCLXXXIV quo etiam uxorem duxi, Maria Sophia Friderica Culemann, Pastoris Luneburgici Hintbergae habitantis filia mihi nubente. Obernjesae omnia deprehendi, ut votis meis conceperam, regionem laetam, praetorum, riuorum, sylvarum pulchritudine ornata ac omnibus subsidiis ad bene feliciterque viuendum instructam. Tranquillitas loci, naturae pulchre ridentis adpectus, ianitatis meae firmae sensus

fus me inuitabant, vt quantum temporis muneris mei publici cura permittebat, philosophiae, caeterisque scientiis excolendis traderem. Hic legi rursus Platonis dialogos, hic Kantii immortalia scripta euoluenda et meditanda in manus sumebam, quorum Duumvirorum lectione assidua factum est, vt tandem, quaenam essent in catechizando sequendae regulae, postquam multum et diu dubius antea haesitaueram,prehendisse mihi viderer. Anno MDCCLXXXII Goettingam migraui, vt ibi Pastoris ad aedem St. Nicolai munus curarem. Vt vero litteras docendi facultas mihi permetteretur et potestas, ab Ordine Philosophico in hac inelyta academia petii, vt mihi summos in philosophia honores conferret, cuius voti factus sum particeps, postquam, dissertatione philosophici argumenti conscripta, et publice disputaueram, et caetera, quae moris sunt, peregeram.

Praelectionibus deinde complexus sum priuatis et priuatissimis, nullo semestri praetermisso, Kantii philosophiam, Platoniorum dialogorum explicationem, catechizandi et theoriam et praxin, et plura alia praeterea, quae vsui iuuenum inseruire iisque maxime esse vtilia arbitrabar.

Restat nunc nihil aliud agendum, quam vt, quos libros publici iuris fecerim, hoc loco indicem.

- 1) *Neuestes katechetisches Magazin zur Beförderung des katechetischen Studiums. 3 Bände. Zweyte Ausgabe 1793. 1794. 1796.*
- 2) *Bemerkungen über Longins Urtheil, dass die Odyssee der Iliade weit nachstehe. Exstat in: Neues Magazin für Schullehrer, herausgegeben von G. A. Ruperti und H. Schlichthörst. Vol. II. Fasc. 1. Goettingen 1793. p. 41-98.*

3)

- 3) *Katechetisches Journal*. Vol. I. et III. 1794. 95.
 4) *Dissertatio, qua iudiciorum analyticorum et
 syntheticorum naturam iam longe ante Kan-
 tium antiquitatis scriptoribus non fuisse per-
 spectam, contra Schwabium probatur. Pro-
 fummis in philosophia honoribus adipiscen-
 dis. Goettingae 1794. 8.*
 5) *Vollständiges Lehrbuch der allgemeinen Ka-
 techetik nach Kantischen Grundsätzen zum
 Gebrauche akademischer Vorlesungen. Vol. I.
 Goettingae 1795. 8.*
 6) *Grundriß der allgemeinen Katechetik nach
 Kantischen Grundsätzen, zum Gebrauche aka-
 demischer Vorlesungen. Nebst einem Abrisse
 der katechetischen Geschichte des frühesten
 Alterthums bis auf unsre Zeiten. Goettingen
 1796. 8.*

Hactenus Vir egregius, qui ceterum,
 scripta et in vulgus edita dissertatione inaugu-
 rali officium, quod doctoris theologiae digni-
 tatem capeffenti statuta nostra iniungunt,
 expleuit.

Promotionem eius vero d. XXVII. Dec.
 A. R. S. CIOCCCLXXXVI. in academia Iulia
 Carolina legitime et more maiorum institu-
 tam esse, suo tempore et loco publice indica-
 tum est. Quod superest, Deum O. M. enixis
 precibus nostris flagitamus, vt, quod pia mente
 institutum est, in ecclesiae salutem, et in aca-
 demiae nostrae honorem cedere iubeat, et
 hunc virum proluxa sua benignitate amplecti,
 atque consiliis ac laboribus eius et in posterum
 successum felicissimum annuere velit.

